

A-1179

" B A D A N I A I A N A L I Z Y "

dr Krzysztof Łopaciński

PRZYJAZDY DO POLSKI W OCZACH TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH

METODA ANKIETOWANIA NA PRZEJŚCIACH GRANICZNYCH

WERSJA 1.1.

I N S T Y T U T T U R Y S T Y K I

W A R S Z A W A , W R Z E S I E N 1 9 9 0

Niniejsze opracowanie wykonane na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Rynku Wewnętrznego zawiera opis metody badania motywów i celów przyjazdu turystów zagranicznych do Polski.

Publikowane dotychczas dane statystyczne obejmowały jedynie deklaracje cudzoziemców z drugiego obszaru płatniczego o województwach, które zamierzają odwiedzić. W 1990 roku nawet ta informacja nie będzie zbierana. Podobnie jak w innych krajach Europy także i w Polsce istotną dla analiz turystyki przyjazdowej jest informacja pochodząca z bazy noclegowej. Nie obejmuje ona jednak bardzo dużej grupy turystów zagranicznych.

Dla bieżącej oceny turystyki przyjazdowej do Polski, a w szczególności dla zobrazowania motywów i celów przyjazdów do Polski i ich zmian w kolejnych latach koniecznym stało się opracowanie cyklicznej metody analizy motywów i celów przyjazdów cudzoziemców do Polski.

Podobnie jak w innych krajach europejskich przyjęto, że podstawą dla dalszych analiz będą badania ankietowe przeprowadzone na reprezentatywnej, losowej próbie cudzoziemców wyjeżdżających z Polski, przebywających w Polsce nie dłużej niż trzy miesiące niezależnie od celu przyjazdu.

Opisana niżej metoda zastąpiła opartą na sprawdzonej już metodzie stosowanej w analizie wydatków turystów z drugiego obszaru płatniczego. Podstawowa różnica w metodzie polega na oddzielnym ankietowaniu poszczególnych osób, a nie wypełnianiu jednej ankiety przez osoby będące na wspólnym utrzymaniu.

Z uwagi na wysokie koszty badań terenowych zakładamy, że będą one przeprowadzane tylko w trzech terminach, tak, aby objąć nimi zarówno przyjeżdżających w pełni sezonu letniego (badania na przełomie lipca i sierpnia), sezonu zimowego (druga połowa lutego), jak i poza sezonem (na przełomie kwietnia i maja). W 1990 roku przyjęto, że badania odbędą się jedynie na przełomie lipca i sierpnia, a w analizie wykorzystane zostaną dodatkowo niektóre dane z badań wydatków cudzoziemców w Polsce przeprowadzonych wczesną wiosną.

Przyjęliśmy, że badania ankietowe będą prowadzone na wytypowanych przejściach granicznych, w miarę możliwości w czasie oczekiwania po przejściu polskiej kontroli granicznej (na sali odlotów, w oczekiwaniu na kontrolę graniczną państwa ościennego itp), a badaniu podlegać będą cudzoziemcy opuszczający Polskę. W związku z tym w badaniu zastosować trzeba było możliwie prosty kwestionariusz umożliwiający przeprowadzenie badania w czasie kilku minut. Jedynie pierwsza ankieta przeprowadzana latem 1990 roku jest nieco szersza z uwagi na konieczność weryfikacji szeregu wyników (kwestionariusz ankiety w załączeniu). Samo badanie odbywa się poprzez rozdanie osobom oczekującym kwestionariuszy przez osobę prowadzącą badania i zebranie ich po kilku, kilkunastu minutach. Osoba prowadząca badanie ma także obowiązek udzielenia dodatkowych wyjaśnień dotyczących wypełnienia kwestionariusza. Szczegółowe zasady przeprowadzenia badania podane są w instrukcji dla ankietera.

PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ

Corocznie wyniki badań (oraz ich porównanie z wynikami lat poprzednich) będą prezentowane w czterech podstawowych opracowaniach (poza rokiem 1990 będącym pierwszym rokiem badań).

Pierwszym z nich będzie informacja o przewidywanych zmianach i trendach opracowana na podstawie wyników pierwszej tury badań ankietowych. Opracowanie to będące skróconą ekspertyzą powinno ukazywać się na przełomie maja i czerwca. Jego podstawową treścią będzie porównanie wyników z kolejnych lat oraz przedstawienie hipotezy dotyczącej podstawowych kierunków zmian w motywach i celach przyjazdów cudzoziemców do Polski w danym roku.

Drugie opracowanie, które powinno ukazywać się w październiku, zawierać będzie pierwszą prezentację wyników pełnych badań ankietowych. Ta kilkustronicowa informacja przeznaczona jest w pierwszym rzędzie dla prasy oraz osób zainteresowanych bezpośrednio uzyskaniem możliwie szybkiej informacji o zmianach badanych zjawisk. Jej zasadniczym celem jest zapoznanie czytelnika z najważniejszymi zjawiskami charakterystycznymi dla danego roku, oraz przedstawienie danych liczbowych obrazujących kierunki i charakter przyjazdów do Polski w kilku podstawowych przekrojach (wg. krajów, odwiedzanych regionów, celów przyjazdów, środka transportu, charakteru podróży, organizatora podróży itp.).

Na bazie powyższego opracowania przygotowana będzie angielskojęzyczna wersja informacji charakteryzującej przyjazdy cudzoziemców do Polski przeznaczona dla odbiorcy zagranicznego. Ta informacja ukazywać się będzie w okolicach Nowego Roku.

Czwartym i podstawowym opracowaniem dokumentującym przeprowadzone badania jest coroczny raport pt "CELE I MOTYWY PRZYJAZDÓW CUDZOZIEMCÓW DO POLSKI W . . . ROKU". Pierwszy taki raport ukaze się pod koniec 1990 roku. W kolejnych wersjach raportu wraz ze zwiększającą się bazą liczbową miejsce statycznego obrazu sytuacji w danym roku zajmować będą analizy zmian struktury wydatków w poszczególnych latach. Podstawowym celem raportu będzie, poza dokumentowaniem wyników badań, przedstawienie celów i motywów przyjazdów turystów zagranicznych do Polski w danym roku z uwzględnieniem szeregu czynników różnicujących turystów przyjeżdżających do Polski. Ponadto raport zawierać będzie analizy trendów, a w szczególności prezentację zmieniających się zależności między celami i motywami przyjazdów, a innymi czynnikami różnicującymi badaną populację.

ZAKRES ZBIERANYCH DANYCH

Przejdźmy obecnie do opisu podstawowych danych jakie zostały uwzględnione w ankiecie. Zacząć należy od stwierdzenia, że z uwagi na celowy dobór próby, informacje dotyczące struktury przyjazdów do Polski wg krajów i wg przejść granicznych zostały przyjęte w próbie jako dane z roku poprzedniego. Próba nie gwarantuje również reprezentatywności przy określaniu środka transportu jakim przybył do kraju cudzoziemiec. W ankiecie staraliśmy się zachować terminologię i struktury stosowane w statystyce GUS oraz w podobnych badaniach zagranicznych. Połączyliśmy tu jedynie dwie kategorie określające charakter przyjazdu do Polski. Są nimi przyjazdy turystyczne i przyjazdy prywatne.

Szczegółowy zakres zbieranych informacji obrazuje załączony do niniejszego opracowania kwestionariusz ankiety. Przypomnieć należy, że jedna ankieta przeznaczona jest dla jednej osoby, niezależnie od faktu przebywania w Polsce wspólnie z rodziną, lub grupą osób przebywających razem w Polsce. Tak więc pierwszą zbieraną informacją (po informacji o obywatelstwie) jest ilość osób będących na wspólnym utrzymaniu przebywających razem w Polsce.

Zebrane informacje pozwalają jednocześnie na określenie charakteru podróży do Polski. Wyróżniliśmy tu następujący zestaw informacji:

1. Charakter przyjazdu do Polski:
 - przejazd tranzytowy,
 - przyjazd turystyczny, lub prywatny,
 - przyjazd służbowy, lub handlowy.
2. Organizacyjna forma przyjazdu do Polski:
 - zorganizowana wycieczka (biuro podróży itp),
 - wyjazd indywidualny, lecz za pośrednictwem biura podróży,
 - wyjazd indywidualny na zaproszenie osób zamieszkałych w Polsce,
 - wyjazd indywidualny na zaproszenie instytucji polskiej,
 - wyjazd indywidualny bez pośredników.
3. Przeważająca forma pobytu w Polsce:
 - pobyt w mieście,
 - odpoczynek/rekreacja w górach,
 - pobyt nad morzem,
 - pobyt nad wodą/w lesie,
 - pobyt na wsi,
 - objazd po wybranych miejscowościach i regionach kraju,
 - wędrowka piesza, na rowerze, kajaku, żaglówce.
4. Przeważająca forma noclegów:
 - hotele,
 - campingi i pola namiotowe,
 - kwatery prywatne i pensjonaty,
 - mieszkania rodziny, lub osób znajomych.
5. Regiony i miasta odwiedzane w Polsce:
 - 5.1. Regiony:
 - Wybrzeże,
 - Pojezierza: Pomorskie, Mazurskie,
 - Centralna Polska,
 - Góry: Sudety, Karpaty,
 - Śląsk.
 - 5.2. Ważniejsze miasta: Białystok, Gdańsk, Katowice, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław.
6. Cele przyjazdu do Polski:
 - odwiedzić krewnych/znajomych,
 - odwiedzić miejsc (kraju) z których pochodzę,
 - poznanie ciekawego kraju, jego kultury itp.
 - odwiedzenie miejsc kultu religijnego, uczestnictwo w uroczystościach religijnych, pielgrzymce,
 - wypoczynek, rozrywka,
 - poprawa stanu zdrowia, pobyt w sanatorium,
 - zakupy,
 - załatwianie interesów,
 - udział w targach, wystawach, konferencjach, kongresach,
 - udział w imprezach sportowych,

- inne cele służbowe lub zawodowe,
- realizacja hobby (polowania, wędkarstwo itp).

Uzupełnieniem do powyższych informacji są pytania o ilość przyjazdów do Polski i o zamierzenia dotyczące ponownego odwiedzenia Polski.

Drugą grupą tworzą informacje o respondencie, a więc płeć, wiek, wykształcenie, posiadanie dzieci, liczebność rodziny wspólnie mieszkającej, miejsce zamieszkania (wieś, małe miasto, duże miasto) a także informacje, czy respondent pracuje. Ostatnim w tej grupie było pytanie o polskie pochodzenie.

Osoby przyznające się do polskiego pochodzenia pytane były dodatkowo o datę wyjazdu z Polski (o ile się w Polsce urodziły), o utrzymywanie kontaktów z rodziną, lub znajomymi w kraju oraz o znajomość języka polskiego.

Jako uzupełniające w roku 1990 potraktowane zostały pytania o kraj, w którym respondent spędził, lub zamierza spędzić urlop oraz o ocenę przyczyn rezygnacji turystów zagranicznych z przyjazdu do Polski. Do możliwych przyczyn zaliczono:

- zbyt wysokie koszty pobytu,
- zbyt daleka (kłopotliwa, uciążliwa) droga,
- trudności w organizacji wyjazdu (prawne, wizowe itp),
- mała atrakcyjność turystyczna Polski,
- niedostateczna informacja o możliwościach i warunkach pobytu w Polsce,
- niski standard oferowanych usług (hotele, gastronomia, transport),
- stan sanitarny,
- brak zainteresowania Polską.

Powyższe dane w połączeniu z informacjami o kraju pochodzenia cudzoziemca pozwalają na dość szczegółowe szacunki struktury zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski.

ZASADY DOBORU PROBY

Pełen opis metody doboru próby wraz z teoretycznym uzasadnieniem znajduje się w opracowaniu R. Kuszewskiej i T. Kuszewskiego pt "Metoda pobierania próby do badania ankietowego turystów z krajów II obszaru płatniczego na przejściach granicznych Polski" wykonanym w Instytucie Turystyki w 1989 roku. Prowadzone badania mają charakter ankiety środowiskowej, prowadzonej przez ankietatorów bezpośrednio w populacji cudzoziemców wyjeżdżających z Polski po czasowym pobycie. Udziałowy (kwotowy) dobór próby oparty jest na kilku podstawowych założeniach. Struktura próby winna być zgodna ze strukturą populacji w następujących przekrojach: kraj pochodzenia (kraj wydający paszport), rodzaj środka transportu wyznaczający jednocześnie strukturę przejść granicznych (pieszo-samochodowe, promowe, lotnicze, kolejowe), ilość osób obsługiwanych na przejściu w danym sezonie (okresie). Podstawą do przygotowania próby są dane statystyczne GUS dotyczące struktury ruchu przyjazdowego do Polski w poszczególnych miesiącach na poszczególnych przejściach z roku poprzedzającego badania. Przyjęliśmy, że dla wyodrębnienia danych z 8-10 podstawowych krajów, roczna

próba rozbita na dwie podpróby winna wynosić około 4000 osób (ok. 3000 osób w sezonie i ok. 1000 osób poza sezonem), a na trzy podpróby około 4500 osób (1500 osób poza sezonem w rozbićiu na próbę wiosenną i jesienną).

W oparciu o wzory przedstawione w cytowanym opracowaniu obliczane są wielkości prób na poszczególnych przejściach (z podaniem ilości osób z wybranych krajów oraz łączną ilości ankiet jakie należy zebrać na danym przejściu). Dane te służą ankieterowi do rozdawania ankiet kolejnym cudzoziemcom przekraczającym granice na danym przejściu w oznaczonym dniu (dniach).

ORGANIZACJA BADAN ANKIETOWYCH

Zgodnie z przyjętymi założeniami badania ankietowe winny być przeprowadzane minimum dwukrotnie w ciągu roku. Same badania powinny zostać zrealizowane w ciągu dwu dni (najlepiej na przełomie lutego i marca oraz na przełomie lipca i sierpnia). Jeśli możliwości finansowe pozwolą, dodatkowe badania należy przeprowadzić w maju, lub w listopadzie.

Na podstawie struktury przyjazdów do Polski w roku poprzednim, w porównaniu z wynikami z lat poprzednich organizator badań dokonuje wyboru krajów, które będą wyodrębnione w badaniu w danym roku (należy wybrać kraje najliczniej reprezentowane, jednak o ile nie nastąpiły gwałtówne zmiany należy w miarę możliwości zachować dotychczasową strukturę). Drugi etap to określenie wielkości próby zimowej i letniej. Przy zachowaniu orientacyjnych minimalnych wielkości podanych wcześniej (1000 i 3000 ankiet) w zależności od struktury przyjeżdżających należy dobrać proporcje obu prób, określając jednocześnie ich wielkość (jeśli możliwości finansowe na to pozwalają należy zwiększyć próbę co umożliwi rozszerzenie liczby wyodrębnianych krajów).

Jeśli dotychczasowa struktura przyjazdów do Polski (wg krajów) zostanie zachwiana (np. poprzez znaczny wzrost ruchu turystycznego z krajów ościennych) może zaistnieć konieczność znacznego zwiększenia próby, bądź też przyjęcia zmodyfikowanej metody uwzględniającej ogromne zróżnicowanie liczby osób przyjeżdżających z różnych krajów (rozbić próbę na dwie obejmujące kraje liczniej reprezentowane i pozostałe, bądź też przyjęcie odpowiednich wag).

W wyniku zastosowania postępowania opisanego w pracy R. i T. Kuszewskich otrzymamy zestawienia dla poszczególnych przejść granicznych zawierające minimalne ilości ankiet dla poszczególnych krajów jakie należy zebrać na danym przejściu granicznym. Faktycznie zebrane ilości ankiet na danym przejściu nie powinny jednak przekraczać podanych liczb o więcej niż 10-14 %.

Na każde przejście należy przewidzieć odpowiednią liczbę wersji językowych ankiet. Z danych uzyskanych w roku ubiegłym należy określić proporcje między wersjami obcojęzycznymi i polskimi (w większości krajów proporcja ta wynosiła w 1990 roku 70 : 30). Obecnie przygotowano wersje: polską, angielską, niemiecką, serbochorwacką, francuską, czeską i rosyjską. Ankieterzy nie zgłaszali jak dotychczas konieczności opracowania nowych wersji. Jeśli sytuacja nie ulegnie zmianie należałoby jednak opracować wersję rumuńską.

Przy określaniu ilości niezbędnych ankiet należy przewidzieć około 20 procentową rezerwę na każde przejście graniczne i każdą wersję językową.

Biorąc pod uwagę zakres prac niezbędnych do wykonania okres realizacji jednej tury badawczej należy określić na minimum trzy miesiące (1,5 miesiące przed faktycznymi badaniami ankietowymi i tyle samo po ich przeprowadzeniu). Prace te obejmują: uzyskanie danych statystycznych dotyczących ruchu turystycznego na przejściach w roku ubiegłym, dokonanie doboru próby, zebranie zespołu ankieterskiego (dotychczas zadanie to wykonywał zespół powołany przez Oddział Uniwersytecki PTTK), powielenie ankiet, przygotowanie niezbędnych czynności administracyjnych (m.in. wystąpienia do odpowiednich służb granicznych i celnych na wytypowanych przejściach). Zaleca się, aby ankietowanie przeprowadzały zespoły dwuosobowe porozumiewające się w kilku językach i wyposażone w odpowiednie zaświadczenia. Po zakończeniu ankietowania podstawowym zadaniem jest wprowadzenie danych zgodnie z przygotowanym oprogramowaniem oraz ich obróbka (opis tych czynności znajduje się w dalszej części opracowania). Przesłanie danych do miejsca ich wprowadzania, ich wprowadzenie i weryfikacja wymaga przy sprawnej organizacji około jednego miesiąca czasu. Stąd też, jak już wspominaliśmy, pierwsze wyniki badań w danym roku mogą być znane w drugiej połowie września, a pełen raport opracowany w październiku każdego roku (w drugiej połowie grudnia, jeśli zaplanowano trzecią turę badań na początku listopada).

REJESTRACJA DANYCH

Przygotowane formularze ankiet oraz oprogramowanie umożliwiają wprowadzanie danych bez dodatkowego kodowania ankiet. Rejestracja i obróbka danych z ankiet przewidziana jest na dowolnym komputerze klasy IBM PC w oparciu o standardowy pakiet bazy danych dBase III Plus (lub równorzędny, np Foxplus itp) oraz oprogramowanie opracowane w języku komend dBase III Plus. Całe oprogramowanie znajduje się na jednej dyskietce i przed rozpoczęciem wprowadzania danych wymaga wstępnego przygotowania. Zakładamy, że na dyskietce znajduje się komplet oprogramowania wraz ze zbiorami z ostatnich badań ankietowych. Komplet ten obejmuje następujące zbiory i programy:

1. ZAGR.DBF - zbiór danych z ankiet.
2. ZAGR.PRГ - podstawowy program służący do rejestracji danych.
3. ZAGR.FMT oraz ZAGR.SCR - programy formatujące ekran do wprowadzania danych.

Ponadto na dyskietce mogą znajdować się programy pomocnicze służące do obróbki danych.

Przed rozpoczęciem wprowadzania danych należy skopiować wymienione powyżej zbiory i programy na twardy dysk (do ścieżki zawierającej oprogramowanie dBase III Plus), a następnie po wywołaniu systemu dBase, skasowaniu wszystkich starych rekordów zbioru ZAGR.DBF (wykonując kolejno instrukcje: USE ZAGR, DELETE ALL oraz PACK). Po tych czynnościach oprogramowanie przygotowane jest do rejestracji danych. Aby ją prowadzić wystarczy wywołać program ZAGR.PRГ (po wywołaniu dBase uruchomić program instrukcją DO

ZAGR).

Samo wprowadzanie danych opisane jest na ekranie komputera. Wyjaśnienia wymaga kilka szczegółów. Jeśli pobyt w Polsce trwał ponad 90 dni, ankiety takiej nie wprowadzamy. Dla osoby wprowadzającej istotne są jedynie informacje o skrótach krajów. Stosuje się tu skrótów zaproponowane przez ISO stosowane np w komunikacji lotniczej itp. Skrót nazwy kraju to zawsze dwie litery, przykładowo ZSRR ma skrót SU, a RFN DE. Kod przejścia granicznego to dwie litery będące na ogół pierwszymi literami nazwy przejścia (wg danych na ankietach).

WERYFIKACJA I WSTEPNA OBROBKA DANYCH

Po zakończeniu wprowadzania danych z ankiet sporządzamy kopię MOTYW.DBF z zbioru ZAGR.DBF (np ciągiem instrukcji: COPY FILE ZAGR.DBF TO MOTYW.DBF. Na tym nowym zbiorze dokonywać będziemy weryfikacji danych. W tym celu najwygodniej jest w pierwszej fazie sporządzić wydruk tzw marginesów. Można to zrobić np. programem DRUKM. Najczęściej spotykanymi błędami są:

- brak danych o kraju,
- błędnie wpisana nazwa (skrót) kraju.

Wyłączenia ze zbioru wymagają także te ankiety (rekordy), w których dane liczbowe wskazują na zdecydowanie lekceważący stosunek respondenta do badań. Przy pomocy standardowych instrukcji dBase wprowadzamy odpowiednie poprawki w zbiorze MOTYW eliminując jednocześnie rekordy o niemożliwej do ustalenia nazwie kraju. Trzeba pamiętać, że ankietowany jeśli przebywał w Polsce sam, nie wypełniał rubryki określającej ilość osób. Aby tę lukę usunąć należy przy pomocy instrukcji replace wprowadzić cyfrę 1 do pola P3 do rekordów, w których w pozycji P2 jest liczba 2 (tzn przyjechałem sam). Podobnie postępujemy z polami P10-1 - p10-5 wprowadzając do pola P10-1 cyfrę 1 jeśli cyfra 1 znajduje się w polu P10GD, lub P10SZ (jeśli ktoś był w Gdańsku, lub Szczecinie to był na wybrzeżu), do pola P10-3 cyfrę 1 jeśli cyfra 1 znajduje się w polach P10LD, P10PD, P10WA, P10BI, lub P10LU, do pola P10-5 cyfrę 1 jeśli cyfra 1 znajduje się w polach P10WR, lub P10KA.

Po przygotowaniu w ten sposób ostatecznej wersji zbioru możemy przystąpić do utworzenia podzbiorów dla poszczególnych krajów. Tworzy się je przez kopiowanie do odpowiedniego zbioru (MOTYWXX.DBF, gdzie w miejsce dwu znaków X wstawiamy skrót nazwy kraju) wszystkich rekordów z danego kraju. Do tego celu służy instrukcja COPY TO MOTYWXX FOR A1 = 'XX'. Podobnie można utworzyć dla pozostałych krajów zbiór MOTYWYY powtarzając wielokrotnie tę samą instrukcję wstawiając kolejno kody krajów w miejsce XX, bądź też zastosować instrukcję dBase z negacją.

W identyczny sposób tworzymy zbiory dla poszczególnych regionów Polski odpowiednio MOTXXX, gdzie XXX jest skrótem regionu.

Jeśli struktura całej próby wg krajów odpowiada strukturze przyjazdów do Polski wg krajów, wówczas dla uzyskania zestawienia dotyczącego wszystkich cudzoziemców przyjeżdżających do Polski wystarczy dla zbioru MOTYWY.DBF uruchomić program obliczający marginesy. Jeśli jednak struktura badanej próby po zweryfikowaniu kwestionariuszy odbiega rażąco od struktury przyjazdów do Polski,

należy zmienić metodę liczenia.

W tym celu należy wszystkie dane zbiorcze dla całej Polski przedstawić jako średnie ważone z poszczególnych krajów, gdzie wagami winny być udziały cudzoziemców z poszczególnych krajów w populacji wszystkich cudzoziemców odwiedzających Polskę. Aby dokonać odpowiednich obliczeń trzeba dodatkowo sporządzić zbiór zawierający wszystkie ankiety ze zbioru MOTYWY.DBF poza ankietami z krajów wyodrębnionych wcześniej do oddzielnych analiz. Można to wykonać w następujący sposób. Wykonujemy kopię zbioru MOTYWY.DBF (wykonując ciąg instrukcji: USE MOTYWY, COPY FILE TO W1.DBF). Teraz kolejno kasujemy dane dotyczące poszczególnych krajów, dla których wykonaliśmy wcześniej obliczenia (najpierw instrukcja USE W1, a potem kolejno DELETE ALL FOR P1="AA", gdzie AA oznacza kolejno kody wybranych krajów, na koniec wykonujemy instrukcję PACK ostatecznie kasującą wszystkie niepotrzebne rekordy. Do tego nowego zbioru W1 stosujemy instrukcję REPLACE ALL A1 WITH 'II'. W ten sposób zbiór W1.DBF zawiera jedynie dane z wybranych "pozostałych" krajów, gdzie w polu A1 zamiast kodów krajów znajdują się litery II. Dla sporządzenia zestawienia identycznego jak dla wybranych poprzednio krajów wystarczy teraz obliczyć marginesy tak jak dla wybranych krajów. Posiadając zestawienia liczbowe dla wybranych krajów oraz zestawienie dla krajów "pozostałych" możemy poprzez zastosowanie wag obliczyć odpowiednie średnie ważone do tabeli.

Ostatnim problemem wymagającym omówienia jest połączenie danych z badania zimowo-wiosennego i badania letniego. Liczenie średnich z dwu tur badań ma sens tylko wtedy, gdy proporcje między ilościami badanych w obu turach i ilościami turystów w obu sezonach są zbliżone. W przeciwnym razie należy dodać do siebie uzyskane wcześniej wyniki z zastosowaniem wag korygujących odpowiadających udziałowi turystów w obu sezonach w całej badanej populacji.

Po zakończeniu prac należy wszystkie zbiory skopiować aby uzyskać archiwalne dyskiety, z których ostatnia posłuży za rok do skopiowania zbiorów i oprogramowania.

Z A Ł A C Z N I K I

- Instrukcja dla ankietera,
- Instrukcja dla kierownika zespołu ankietującego,
- Instrukcja dla wprowadzającego dane,
- Wzór ankiety,
- Struktura zbioru danych,

INSTRUKCJA DLA ANKIETERA

Badania ankietowe dotyczące form, celów i motywów przyjazdów turystów zagranicznych do Polski prowadzone są na przejściach granicznych i obejmują turystów wyjeżdżających z Polski. Ponieważ dobór próby jest celowy, tzn. ma zapewnić właściwą strukturę turystów z różnych krajów, ważnym jest, aby struktura ta była w miarę możliwości zachowana. Dlatego też dla każdego przejścia określona została zarówno ogólna ilość ankiet do zrealizowania na danym przejściu, jak i ilość ankiet do wypełnienia przez obywateli wytypowanych krajów. Dla zapewnienia jednorodności badań na wszystkich przejściach, powinny się one odbywać w wytypowanym dniu, lub wytypowanych dwu dniach. Ponadto, jeśli nie zostało to wyraźnie zaznaczone w otrzymanej strukturze próby, należy dążyć do zachowania różnorodnej struktury środków komunikacji (autokary, samochody osobowe, mikrobusy, ciężarówki itp.). Jednocześnie w przypadku realizacji ankiet w autokarach nie należy tego robić wyłącznie w jednym autokarze.

Przed wyjazdem na przejście graniczne ankieterzy (najlepiej w dwuosobowych zespołach) powinni otrzymać następujące dokumenty i materiały:

- podstemplowany i wypełniony druk "Polecenia wyjazdu służbowego" (delegacji) do podstemplowania na przejściu granicznym,
- niniejszą instrukcję,
- pismo do władz granicznych przejścia (z podaniem nazwiska przynajmniej jednego z ankieterów),
- kopię pisma do Głównego Urzędu Celnego (lub kopię odpowiedzi GUC),
- zakładaną strukturę zebranych ankiet (kraje, rodzaje środków transportu lub tp),
- odpowiednią liczbę ankiet w różnych wersjach językowych (ich ilość powinna być o ok. 20% większa od założeń), należy przewieźć ok. 40% ankiet w języku polskim (poza Jugosłowianami i Czechosłowakami).

Przed wyjazdem ankieter winien zapoznać się z otrzymaną ankietą, tak, aby przed wyjazdem mógł wyjaśnić sobie wszystkie niejasności związane z wypełnieniem ankiety.

Zacznijmy od najważniejszej informacji. W odróżnieniu od badań nad wydatkami turystów w Polsce ankietą dotyczy wyłącznie osoby badanej. Jeśli cudzoziemiec przebywał w Polsce i wyjeżdża z rodziną (z zagranicy), lub znajomymi, ankiety mogą otrzymać wszyscy członkowie rodziny wypełniając je każdy z osobna.

Prosimy o zwrócenie uwagi na następujące zagadnienia (przy poszczególnych stwierdzeniach ankiety):

1. Bez tego stwierdzenia wypełniony kwestionariusz nie ma sensu.
2. W przypadku wątpliwości rozstrzyga sprawa wspólnych wydatków w Polsce (wstawiamu krzyżyk w odpowiednim miejscu).
3. Chodzi o osoby przebywające razem na wspólnym utrzymaniu, a nie np. przebywających na wspólnej wycieczce w autokarze. Jeśli ktoś był sam może tu wpisać jedynkę (przy wprowadzeniu danych komputer w oparciu o odpowiedź w pytaniu 2 i tak tę jedynkę wstawi sam).

4. Bez komentarza.
 5. Bez komentarza.
 6. Podajemy podstawowy cel pobytu w Polsce (jeden). Przykładowo podajemy cel służbowy, jeżeli w trakcie podróży do Moskwy spotykamy się w Warszawie w celu podpisania kontraktu. Jeśli jadąc tranzytem nie zbaczymy z drogi ale zwiedzimy Zamek Warszawski to nadal nasz przyjazd ma charakter tranzytu.
 7. Zakreślamy tylko jedną możliwość. Chodzi o formę organizacyjną przyjazdu (udział w delegacji służbowej jest przyjazdem indywidualnym, w grupie pozostającej na wspólnym utrzymaniu).
 8. Zakreślamy tylko jedną możliwość. Uwaga na sformułowanie "WIEKSZOSC DNI". W przypadku wątpliwości rozstrzyga cel przyjazdu.
 9. Jak wyżej uwaga na "GŁÓWNIĘ" (tylko jedna możliwość).
 10. Zakreślić można nawet wszystkie możliwości (ale zakreślamy tylko te regiony i miasta, gdzie nocowaliśmy, lub które były celem naszej podróży (np seminarium na Uniwersytecie Wrocławskim, spływ Dunajcem). Jeśli respondent nie potrafi określić zapisów uszczegóławiających może zakreślić tylko pojezierza, czy tylko góry.
 11. Można wybrać (zakreślić) dowolno liczbę możliwości. Należy to jednak robić bez przesady.
 12. Uwaga jak w pyt.11.
 13. Bez komentarza.
 14. Bez komentarza.
 15. Można zakreślić kilka możliwości ale należy wybrać jedynie najważniejsze.
 16. W przypadku wyboru punktu 1 podać jeden kraj (docelowy) oraz zakreślić pudełko.
 17. Bez komentarza.
 18. Bez komentarza.
 19. Wykształcenie wyższe oznacza respondenta z ukończonymi studiami, średnie - po szkole średniej (umożliwiającej pójście na studia), także różne krótkie kursy pomaturalne, studenci, do wykształcenia podstawowego zaliczamy także szkoły zawodowe nie dające matury (prawa studiowania).
 20. Bez komentarza.
 21. Chodzi o osoby wspólnie mieszkające będące na wspólnym utrzymaniu.
 22. Bez komentarza.
 23. Uczniowie i studenci są osobami niepracującymi.
 24. Jest to prywatna ocena respondenta.
- PYTANIA 25-28 WYPEŁNIAJA TYLKO OSOBY ZAKRESLAJĄCE "TAK" W PYT.24.
25. Bez komentarza.
 26. Chodzi o wyjazd na stałe.
 27. Chodzi o kontakty częstrze niż tylko jednorazowe (mogą to być także kontakty listowne, czy telefoniczne).
 28. Jest to prywatna ocena respondenta.

Pozostałe stwierdzenia (A, B i C) wypełnia sam ankieter, przy czym zamiast pełnej nazwy przejścia wpisuje tylko dwuliterowy kod przejścia (najczęściej są to pierwsze dwie litery nazwy przejścia).

Przystępując do pracy na przejściu granicznym dobrze jest rozpocząć od zebrania najpierw ankiet od kolejno pojawiających się osób bez rozgraniczenia krajów tak długo aż uzyskamy pełną liczbę

ankiet z grupy "inne kraje". Zasadniczo nie powinniśmy pytać młodzieży poniżej szesnastego roku życia. Oczywiście "przy okazji" zebraliśmy pewną liczbę ankiet z krajów wytypowanych w otrzymanym zestawieniu. Tak więc w drugim etapie uzupełniamy zebraneankiety już tylko o brakujące kraje pomijając innych turystów. Takie postępowanie w opinii dotychczasowych ankieterów gwarantuje łatwiejsze uzyskanie pożądanej struktury próby. Należy pamiętać, że na przejściu ważna jest łączna liczba ankiet. Jeśli wystąpią kłopoty (np. w pociągu) można zastępczo zebraćankiety od tej samej grupy turystów (np. Rumuni zamiast Węgrów). Może to dotyczyć tylko niewielkich kilkusobowych braków.

Dopuszczalne są różne formy pracy. A więc może to być rozdanie ankiet osobom oczekującym w samochodach na przejściu i po kilku, kilkunastu minutach przejście ponowne i zebranie wypełnionych ankiet (potrzebny jest jednak rzut oka na odpowiedzi w pytaniach nr 1 i 5. Można też samodzielnie wypełniać kwestionariusz pytając osobę ankietowaną (np. w poczekalni dworca lotniczego, czy promowego). Należy jednak pamiętać, aby nie kierować się przy wyborze osób ich wyglądem zewnętrznym, zachowaniem bądź innymi cechami mogącymi zaburzyć losowy charakter badania. Optymalnym jest ankietowanie kolejno wszystkich osób w kolejce (do wyczerpania się limitu ankiet), lub przechodzących kontrolę graniczną (uwaga jednak na to aby w miarę możliwości tylko kilka osób z wycieczki wypełniało ankietę).

Do zadań ankietera należy także zbieranie informacji o liczbie odmów wypełnieniaankiety oraz nanoszenie uwag na ankietę w przypadku podejrzenia o niepoważny stosunek respondenta do przeprowadzanego badania (ankiety takie będą wzięte pod uwagę jako wypełnione, natomiast znajdują się w rubryce brak danych).

W czasie realizacji badań ankieter musi przygotowywać się do sprawozdania z przeprowadzonych badań. Sprawozdanie to powinno objąć następujące informacje:

- data i miejsce przeprowadzenia badania,
- imiona i nazwiska ankieterów przeprowadzających badania,
- założoną i zrealizowaną strukturę próby,
- strukturę językową zebranych ankiet,
- ilość odmów wypełnieniaankiety,
- ilość ankiet rozdanych i nieoddanych,
- miejsce przeprowadzenia badania (nazwę przejścia granicznego i lokalizacją badań na przejściu - np. hala odlotów, kolejka samochodów do kontroli),
- najczęściej spotykane uwagi ze strony respondentów,
- inne uwagi mogące mieć wpływ na jakość badań.

Sprawozdanie wraz z wypełnionymi ankietami należy dostarczyć do kierownika zespołu ankietującego nie później niż w ciągu tygodnia od zakończenia badań.

I N S T R U K C J A
DLA KIEROWNIKA ZESPOŁU ANKIETUJACEGO

Kierownik zespołu ankietującego ponosi pełną odpowiedzialność za rzetelne przygotowanie i przeprowadzenie prac ankieterskich, a w szczególności za właściwy dobór osób ankietujących.

Podstawą do przeprowadzenia badań ankietowych są dwa zestawienia przygotowane przez kierownika badań. Pierwsze obejmuje wykaz przejść granicznych zawierający dla każdego przejścia informacje o ilości ankiet do zrealizowania na danym przejściu w rozbiciu na kraje i środki transportu. Drugie zawiera ilości kwestionariuszy ankiet w poszczególnych wersjach językowych. Ilości te powinny o 15-20 % przekraczać potrzeby wynikające z wyliczeń. Ponadto do ankiet powinna być dołączona odpowiednia ilość instrukcji dla ankietera.

W zasadzie badania na przejściu granicznym powinna przeprowadzić dwuosobowa ekipa w ciągu dwu wyznaczonych dni.

Po ustaleniu dni, w których odbędą się badania i ustaleniu ankieterów należy przygotować odpowiednie wystąpienia do centralnych władz celnych (GUC) i lokalnych posterunków granicznych z prośbami o zgodę na przeprowadzenie badań na terenie przejścia granicznego.

Ponadto do zadań kierownika zespołu ankietującego należy:

- ustalenie z kierownikiem badań stawek za jedną ankietę, a w przypadku wprowadzania danych do PC również stawek za wprowadzenie jednej ankiety,
- przygotowanie kosztorysu badań ankietowych obejmującego wynagrodzenia: kierownika, zespołu ankieterów, wprowadzających ankietę, koszty delegacji oraz innych kosztów wynikających ze zlecenia wykonania badań,
- przygotowanie i podpisanie umów-zleceń z ankieterami i osobami wprowadzającymi dane,
- rozliczenie kosztów badań ankietowych,
- przeszkolenie ankieterów i przekazanie im dokumentacji,
- ogólny nadzór nad przebiegiem ankietowania,
- sporządzenie sprawozdania na podstawie sprawozdań ankieterów (ilości rozdanych i zebranych ankiet na poszczególnych przejściach granicznych, uwagi zgłoszone przez ankieterów itp),
- przekazanie ankiet, dyskietki z zarejestrowanymi danymi, sprawozdań i rozliczenia kierownikowi badań.

Przy doborze ankieterów kierownik zespołu winien zwrócić uwagę na stosunek kandydata do celowości przeprowadzania badań ankietowych oraz na przynajmniej podstawową znajomość języka najbardziej przydatnego na danym przejściu. W ramach szkolenia ankieterów kierownik zespołu winien szczególnie podkreślić odpowiedzialność ankieterów za rzetelne przeprowadzenie badań. W miarę możliwości należy tak dobierać pary ankieterów, aby para taka mogła porozumieć się w możliwie wielu językach przydatnych na danym przejściu. Należy również zwrócić uwagę, aby ankieterzy znali zarówno instytucję prowadzącą badania, jak i cel badania w zakresie umożliwiających wyjaśnienie tych kwestii osobom ankietowanym.

I N S T R U K C J A
DLA WPROWADZAJACEGO DANE Z ANKIET

Dane z ankiet dotyczących motywów i celów przyjazdów cudzoziemców do Polski wprowadzamy przy pomocy oprogramowania, które należy przegrać z otrzymanej dyskietki na dysk twardy (dysk C) na ścieżkę zawierającą oprogramowanie systemowe dBase III Plus (lub równorzędne). W tym celu należy skopiować z dyskietki następujące zbiory: ZAGR.PR6, ZAGR.FMT, ZAGR ANK.SCR, ZAGR.DBF. Zbiór ZAGR.DBF powinien być wcześniej wyczyszczony (nie zawierać żadnych zapisanych rekordów).

Przed wprowadzaniem danych należy sobie przygotować następujące pomoce:

- wykaz dwuliterowych kodów krajów wg ISO,
- wykaz dwuliterowych skrótów przejść granicznych (od kierownika zespołu ankietującego),
- polskojęzyczny wzór ankiety.

Wprowadzanie danych rozpoczynamy od wywołania systemu dBase (instrukcją DBASE), a po ukazaniu się znaku "." przez wywołanie programu wprowadzającego (instrukcja DO ZAGR). Dalsze postępowanie określają poszczególne instrukcje programu.

Przy wprowadzaniu danych z ankiety obowiązują następujące reguły:

- jako numer ankiety wpisujemy wyświetlony z lewej strony numer rekordu (wpisując go jednocześnie na ankietę (jest to dowód, że ankietę została zapisana, jeśli zdarzyłoby się, że ankietę nie została zapisana w pamięci, przy próbie wprowadzenia kolejnej ankiety pojawi się ten sam numer),
- 1. wpisujemy dwuliterowy kod kraju (nie ważne małymi, czy dużymi literami),
- 2. jeśli pierwsza kratka to wpisujemy "1", jeśli druga to "2", jeśli brak danych to spojrzeć co jest w pyt.3, jeśli nic to wpisujemy "0",
- 3. wpisujemy liczbę osób (jeśli będą tam liczby typu 37 to błąd, pewnie wpisano wszystkich uczestników wycieczki - więc 0), lub "0",
- 4. wpisujemy liczbę dzieci, lub "0",
- 5. wpisujemy ilość dni, lub "0",
- 6. wpisujemy zakreślony numer, lub "0",
- 7. j.w.
- 8. j.w.
- 9. j.w.
- 10.1. wpisujemy "1", lub "0",
- 10.2. wpisujemy 1 (jeśli zakreślono tylko "pojezierza"), 2 (jeśli zakreślono "Pomorskie"), lub 4 (jeśli zakreślono "Mazurskie")
- 10.3. wpisujemy "1", lub "0",
- 10.4. wpisujemy 1 (jeśli zakreślono tylko "góry"), 2 (jeśli zakreślono "Sudety"), lub 4 (jeśli zakreślono "Karpaty"),
- 10.5. wpisujemy 1 (jeśli zakreślono "Śląsk"), 2 (jeśli zakreślono "Górny"), lub 4 (jeśli zakreślono "Dolny"),
- 10.MIASTA. Zakreślamy "1", lub "0" przy skrótach miast,

- 11.1 - 11.13. wpisujemy odpowiednio "1", lub "0".
- 12.1 - 12.8. j.w.
- 13. wpisujemy numer przy zakreślonym polu,
- 14. wpisujemy "1", jeśli TAK, "2" jeśli NIE, lub "0" jeśli brak odpowiedzi,
- 15.1 - 15.9. wpisujemy odpowiednio "1", lub "0".
- 16. wpisujemy dwuliterowy kod kraju, lub XX (jeśli NIE WIEM), lub 00 (jeśli NIE WYJEZDZAM),
- 17. wpisujemy "1", lub "2", lub "0".
- 18. wpisujemy cyfrę stojącą przy zakreślonej pozycji,
- 19. j.w.
- 20. wpisujemy "1" jeśli TAK, "2" jeśli NIE, "0" jeśli brak odpowiedzi,
- 21. wpisujemy podaną liczbę osób, lub "0",
- 22. wpisujemy cyfrę stojącą przy zakreślonej pozycji.
- 23. wpisujemy "1" jeśli TAK, "2" jeśli NIE, "0" jeśli brak odpowiedzi,
- 24. j.w.

- A. wpisujemy dwuliterowy kod przejścia granicznego,
- B. wpisujemy odpowiednią liczbę, lub "0",
- C. wpisujemy dzień (dwie cyfry) i miesiąc (dwie cyfry)

UWAGA: Jeśli przy którymś pytaniu jest więcej niż jedna odpowiedź, należy potraktować je jako błędne i wstawić "0" (chyba, że prawidłowa odpowiedź jest oczywista (np w pyt. 6 tranzyt i turystyczny, wprowadzamy tranzyt, gdyż o to nam chodzi, podobnie w pyt. 8. zakreślenie poz. 1 i 8 wskazuje, że był to objazd). Jeśli pewne cechy ankiety wskazują, że ankietowany traktuje swoje zadanie nipoważnie, należy taką ankietę odrzucić. Najczęściej spotykanymi elementami są dopiski oraz wpisywanie zdecydowanie sprzecznych danych.

Po wprowadzeniu ostatniej danej ankiety przechodzimy do następnej ankiety. Możemy rozpocząć jej wprowadzanie, lub przez naciśnięcie CTRL+W zapisać wprowadzone poprzednio dane.

UWAGA: Po wprowadzeniu kilku, kilkunastu ankiet należy je zapisywać przez CTRL+W, aby w przypadku awarii (np światła) nie stracić wprowadzonych dopiero co zapisów ankiet.

Po zakończeniu wprowadzania danych i wyjściu z programu ponowne rozpoczęcie wprowadzania danych realizujemy identycznie jak na początku. Powinno się ono rozpocząć od kolejnego numeru rekordu po ostatnio wprowadzonej ankiecie. Jeśli jest to numer wcześniejszy oznacza, że kolejne ankiety nie zostały zapisane na dysku.

Po zakończeniu wprowadzania wszystkich ankiet zbiór ZAGR.DBF należy skopiować na wolną dysketkę i przekazać kierownikowi badań. Kasowanie zbioru na dysku twardym może nastąpić dopiero po sygnale od kierownika badań, że dysketka została zapisana prawidłowo i skopiowana.

Drogi Turysto,

Instytut Turystyki prowadzi anonimowe badania dotyczące przyjazdów do Polski. Prosimy o poświęcenie chwili czasu, wypełnienie poniższej ankiety i oddanie jej osobie ankietującej.

1. Jest Pan/Pani obywatelem (posiada Pan/Pani paszport) kraju

.

2. Czy przyjechał(a) Pan/Pani do Polski z rodziną lub znajomymi, z którymi przebywał(a) Pan/Pani cały czas , czy też sam(a)?

3. Jeśli przybył(a) Pan/Pani z rodziną/znajomymi to było Was razem osób.

4. W tej liczbie było dzieci, które ukończyły nie więcej niż 14 lat.

5. W Polsce spędził Pan/Pani dni.

6. Przyjazd do Polski miał charakter:

- ☐ 1/ przejazdu tranzytowego,
- ☐ 2/ turystyczny, lub prywatny,
- ☐ 3/ służbowy, lub handlowy.

7. Do Polski przyjechał(a) Pan/Pani:

- ☐ 1/ z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży itp,
- ☐ 2/ indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży,
- ☐ 3/ indywidualnie na zaproszenie osób zamieszkałych w Polsce,
- ☐ 4/ indywidualnie na zaproszenie polskiej instytucji,
- ☐ 5/ indywidualnie bez pośredników.

8. W czasie pobytu w Polsce większość dni spędził(a) Pan/Pani:

- ☐ 1/ na pobycie w mieście,
- ☐ 2/ na odpoczynku/rekreacji w górach,
- ☐ 3/ na pobycie nad morzem (piasek, słońce),
- ☐ 4/ na pobycie nad wodą/w lesie,
- ☐ 5/ na wsi,
- ☐ 6/ objeżdżając wybrane regiony autokarem, koleją, samochodem,
- ☐ 7/ wędrując pieszo, na rowerze, kajaku, żaglówce,
- ☐ 8/ w inny sposób.

9. W czasie pobytu w Polsce korzystał(a) Pan/Pani głównie z:

- ☐ 1/ hoteli,
- ☐ 2/ campingów i pól namiotowych,
- ☐ 3/ kwater prywatnych i pensjonatów,
- ☐ 4/ mieszkań rodziny lub znajomych.

10. Jaki region Polski odwiedził(a) Pan/Pani podczas tego pobytu?

- ☐ 1/ wybrzeże,
- ☐ 2/ pojezierza: Pomorskie, Mazurskie,
- ☐ 3/ centralną Polskę,
- ☐ 4/ góry: Sudety, Karpaty,
- ☐ 5/ Śląsk

oraz które z następujących miast i ich okolic:

Gdańsk , Szczecin , Wrocław , Łódź
Poznań , Warszawa , Kraków , Katowice
Białystok , Lublin

11. Co było celem Pana/Pani przyjazdu do Polski ?

- ☐ 1/ odwiedziny krewnych/znajomych,
- ☐ 2/ odwiedziny miejsc (kraju) z których pochodzę,
- ☐ 3/ poznanie ciekawego kraju, jego kultury itp,
- ☐ 4/ odwiedzenie miejsc kultu religijnego, uczestnictwo w uroczystościach religijnych, pielgrzymce,
- ☐ 5/ wypoczynek, rozrywka,
- ☐ 6/ poprawa stanu zdrowia, pobyt w sanatorium,
- ☐ 7/ zakupy,
- ☐ 8/ załatwianie interesów,
- ☐ 9/ udział w targach, wystawach, konferencjach, kongresach,
- ☐ 10/ udział w imprezach sportowych,
- ☐ 11/ inne cele służbowe lub zawodowe,
- ☐ 12/ realizacja hobby (polowania, wędkarstwo itp),
- ☐ 13/ inne cele.

12. Co Panu/Pani nie podobało się w Polsce?

- ☐ 1/ wysokie koszty pobytu,
- ☐ 2/ daleka (kłopotliwa, uciążliwa) droga,
- ☐ 3/ trudności w organizacji wyjazdu,
- ☐ 4/ mała atrakcyjność turystyczna Polski,
- ☐ 5/ niedostateczna informacja o możliwościach i warunkach pobytu
- ☐ 6/ niski standard oferowanych usług (hotele, gastronomia, transport),
- ☐ 7/ stan sanitarny,
- ☐ 8/ inne rzeczy, co ?

13. Czy obecna wizyta w Polsce była:

- ☐ 1/ pierwszą,
- ☐ 2/ drugą,
- ☐ 3/ trzecią,
- ☐ 4/ kolejną wizytą w Polsce.

14. Czy ma Pan/Pani zamiar odwiedzić ponownie Polskę? TAK NIE

15. Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny rezygnacji turystów zagranicznych z przyjazdu do Polski?

- ☐ 1/ zbyt wysokie koszty pobytu,
- ☐ 2/ zbyt daleka (kłopotliwa, uciążliwa) droga,
- ☐ 3/ trudności w organizacji wyjazdu (prawne, wizowe itp),
- ☐ 4/ mała atrakcyjność turystyczna Polski,
- ☐ 5/ niedostateczna informacja o możliwościach i warunkach pobytu w Polsce,
- ☐ 6/ niski standard oferowanych usług (hotele, gastronomia, transport),
- ☐ 7/ stan sanitarny,
- ☐ 8/ nie interesują się Polską,
- ☐ 9/ inne przyczyny, jakie?

16. W jakim kraju spędza/spędził Pan/Pani urlop w 1990 roku ?

- ☐ 1/ (nazwa kraju),
- ☐ 2/ jeszcze nie wiem,
- ☐ 3/ nie wyjeżdżam w tym roku na urlop.

KILKA DANYCH O PANU/PANI

17. Płeć: ☐ 1/ kobieta
☐ 2/ mężczyzna.

18. Wiek:
☐ 1/ do 24 lat,
☐ 2/ 25 - 34 lata,
☐ 3/ 35 - 44 "
☐ 4/ 45 - 54 "
☐ 5/ 55 - 64 "
☐ 6/ 65 i więcej lat.

19. Wykształcenie:
☐ 1/ wyższe
☐ 2/ średnie,
☐ 3/ podstawowe.

20. Czy ma Pan/Pani dzieci? TAK NIE

21. Mieszka Pan/Pani w rodzinie składającej się z osób.

22. Mieszka Pan/Pani:
☐ 1/ na wsi,
☐ 2/ w małym mieście (do 30 tys. mieszkańców),
☐ 3/ w dużym mieście.

23. Czy Pan/Pani pracuje? TAK NIE

24. Czy zalicza się Pan/Pani do osób pochodzenia polskiego? TAK NIE

JESLI NIE TO DZIĘKUJEMY ZA POMOC, JEŚLI TAK PROSIMY O ODPO-
WIEDŹ NA JESZCZE KILKA PYTAŃ

25. Czy urodził(a) się Pan/Pani w Polsce? TAK NIE

26. Jeśli tak, to w którym roku wyjechał(a) Pan/Pani z Polski:

27. Czy utrzymuje Pan/Pani kontakty z rodziną lub znajomymi w Polsce? TAK NIE

28. Czy zna Pan/Pani język polski?

☐ 1/ znam dobrze,
☐ 2/ znam średnio,
☐ 3/ znam słabo,
☐ 4/ nie znam

DZIĘKUJEMY ZA POMOC

PROSIMY NIE WYPEŁNIAĆ, WYPEŁNI ANKIETER

A. Kod przejścia granicznego:

B. Rodzaj transportu:

1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek (bez samochodu)
6. autokar.

C. Dzień, miesiąc